

**Vukašin Pejović, student Fakulteta za međunarodnu ekonomiju, finansije i
biznis, UDG**

Članstvo u NATO:

garancija za mir i šansa za prosperitet Crne Gore

Koja je veza između države i NATO? Koja je sličnost u njihovom nastanku? Iz kojih potreba su stvoreni? Šta je njihov cilj? Koja je uloga države koja se ovdje može posmatrati kao pojedinac, a ne kao kolektiv u NATO alijansi? A koja je uloga NATO alijanse kao kolektiva u samoj državi? Dakle, može se uvidjeti da se individualno i kolektivno prenose sa pojedinca i države, na državu i NATO. Kako to da je država jednim potezom praktično izgubila svoj kolektivizam i postala pojedinac? Da li samim tim ono ubija državu ili je postavlja na neki novi nivo? Ako se sada prebacimo na konkretan primjer o tome kako ovo utiče na Crnu Goru? Da li Crna Gora, kao država, članstvom u NATO gubi svoj kolektivizam? Šta to za nju znači?

Sama ideja nastanka države nalazi se u njenoj odbrani od neprijatelja i zaštite prava. Dakle, cilj države je da zaštiti prava i interese građana kako bi se stvorila veća efikasnost ali i da brine o njihovoj zaštiti preko organa kao što su vojska i policija. Nastanak NATO vezuje se za obezbjeđenje sigurnosti svojih članica kako bi se osigurali mir i bezbjednost. Pored ovoga jedan od ciljeva NATO je i pomoć stabilnosti sistema i blagostanja zemalja članica.¹ Dakle, država je tu da se brani od napada drugih, a NATO alijansa postoji kako bi se pružila uzajamna pomoć u slučaju oružanog napada na neku od članica. Može se uvidjeti da postoji veza u nastanku države i NATO. Ideja samog nastanka je ista, a potom su se vremenom razvijale potrebe građana na jednoj, i država članica na drugoj strani. Samim ulaskom u NATO, Crna Gora bi prenijela ideju države na samu Alijansu. Odbrambene linije više ne bi bile samo granice Crne Gore, već i granice svih država članica. Dakle, sama Alijansa je tu da se obaveze prenesu na viši nivo. Svakako, nivo nadležnosti ostaje na samoj državi ali garanciju

¹ Vukadinovic, Radovan; Vukadinović, Čehulić Lidija; Božinović, Davor (2007): *NATO Euroatlantska integracija*, Topical, Zagreb

za mir pruža NATO. Ostaje pitanje, šta NATO pored toga pruža, ali i gdje je korist NATO od ulaska Crne Gore u Alijansu.

Vinston Čerčil je rekao: „Ne postoje vječiti prijatelji, već samo vječiti interesi.“ Crna Gora ne može očekivati od Alijanse da bude njen vječiti prijatelj ukoliko NATO ne uspije da izdejstvuje određene interese u svoju korist. Postavlja se pitanje - u čemu se ogledaju interesi NATO? Šta NATO vidi u maloj crnogorskoj teritoriji? Da li se može reći da je jedan od interesa NATO mir i stabilnost u regionu? Ipak, čini se da to prije može biti interes Crne Gore, a ne same Alijanse. Kada se pogleda mapa Evrope ili samog Balkana, primjetno je da Crna Gora za NATO ima veoma dobru stratešku poziciju. Balkan je poznat kao trusno područje kada su ratovi u pitanju, te je stoga svaka država koja postane članica NATO sigurnija u odnosu na ostale. NATO je već u članstvo prihvatio Hrvatsku i Albaniju tako da bi samo članstvo Crne Gore značilo mir i sigurnost za veći dio Balkana. Kako Alijansa još uvijek nema prođu u Srbiji, Crna Gora je ta preko koje može da se utiče na opšti mir. Takođe, NATO veliki interes vidi i u povezivanju Hrvatske, Albanije i Crne Gore kada je u pitanju obala. Tako će kontrolisati ne samo teritorijalni, nego i većinski pomorski dio Jadrana što je svakako važan strateški cilj alijanse. Naravno interesi su obostrani. Ni Crna Gora nije „vječiti prijatelj“ NATO, već je vođena određenim interesima. Zaštita države od eventualnih napada je primarni cilj Crne Gore. Ponovo se vraćamo na garanciju za mir koju pruža Alijansa. Dakle, pod dirigentskom palicom NATO Crna Gora ne bi morala da brine o eventualnim eksternim neprilikama. NATO Alijansa je najjači vojni savez na svijetu te stoga vodi računa o miru među članicama ali i rješavanju svih spornih problema u svijetu.

Učlanjenje u NATO, Crnoj Gori, pored zaštite i garantovanog mira, može donijeti i efikasnost i razvoj iz ugla ekonomije. Toga su svjesni i čelni ljudi Crne Gore, pa se čini da Crna Gora više želi da postane član Alijanse, nego što to NATO zaista želi. Samo članstvo u „Partnerstvu za mir“² je bio signal da Crna Gora treba da prođe nekoliko faza prije samog ulaska u NATO. Svakako jedna od faza je i stvaranje dobre podloge kod građana. Jer čini se da bez građanskog pristanka i bez njihove podrške sam ulazak neće biti moguć.

² „Partnerstvo za mir“ je političko-vojni program NATO alijanse koji je usmjeren ka stvaranju povjerenja između NATO-a i ostalih zemalja Evrope i bivšeg Sovjetskog Saveza. Osnovan je 1994. nakon pada Istočnog bloka. Crna Gora postala je član 14. Decembra 2006. godine zajedno sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom

Crnu Goru, i uopšte države koje su u NATO, ili pred ulaskom u ovaj savez, treba posmatrati kao pojedince. Šta to znači? To znači da se vrijednosti i prednosti pojedinaca preusmjeravaju na državu. Ulaskom u NATO jedna država gubi na svom kolektivu; ona u Alijansi predstavlja pojedinca. Svakako to je prednost svake države. Efikasnost pojedinca je veća od efikasnosti kolektiva, jer sam pojedinac privređuje sam za sebe. To je ono što čini ekonomiju baziranu na pojedincu efikasnijom i razvijenijom u odnosu na striktno kolektivnu ekonomiju. Potom, veća efikasnost više pojedinaca dovodi i do većeg i boljeg razvoja kolektiva. Na taj način efikasnost i blagostanje čitavog društva u globalu se povećava. Kada se to prenese na državu Crnu Goru, koju sada možemo gledati kao pojedinca, može se očekivati veća efikasnost i veći i brži razvoj. Taj razvoj će kasnije doprinijeti samom razvoju kolektiva, u ovom slučaju NATO. Iz ovoga se može postaviti sljedeće pitanje: kako Crna Gora može poboljšati svoj prosperitet samim ulaskom u NATO? Upravo, samo učlanjenje u NATO ima za posledicu mnogo naizgled nebitnih stvari. Pored vidljivih prednosti ulaska tu su i one koje se multiplikuju i proizilaze iz činjenica. Ulazak u NATO, kao što je već više puta pomenuto, za Crnu Goru bi značio mir i stabilnost. Upravo, iz ekonomskog ugla mir i stabilnost su prednosti Crne Gore. Stabilnost jedne države je signal za strane investitore da je to tržište pogodno za ulaganje. Povećanjem stranih investicija crnogorska privreda bi ponovo stala na noge i na taj način prekinula krizni period i sve lošiji status građana. Sâm ulazak u NATO i sama garancija mira će olakšati Crnoj Gori sklapanje mnogih poslova pa samim tim i kreditnih aranžmana sa inostranstvom. Takođe, sve to može biti samo prednost i dodatni impuls i u integraciji Crne Gore ka Evropskoj uniji. Ukoliko neko u Crnoj Gori dovodi u pitanje razvoj turizma (koji je glavna grana crnogorske privrede), razloga za brigu nema. Ono što je potrebno razvoju našeg turizma je dobra infrastruktura. Ta infrastruktura je dostupna samim ulaskom u NATO i iz činjenice da Alijansa raspolaže mnogim projektima vezanim za razvoj. Dakle, kada se uzme u obzir šansa za prosperitet koju članstvo u NATO donosi sa sobom, nije ni neobična želja naših predstavnika da što prije Crnu Goru dovedu u ovu poziciju. Na taj način poboljšali bi stanje u posrnuloj i krizom uzdrmanoju crnogorskoj ekonomiji. Međutim, kao što je već rečeno, Crna Gora ipak mora proći kroz sve faze da bi došla do konačnog cilja.

Proces evroatlanskih integracija nije nimalo lak. Toga moraju biti svjesni ne samo predstavnici crnogorske vlasti, već i svi preduzetnici i svi građani Crne Gore. To je nešto što

se ne rješava preko noći, već nešto što traje. I upravo zbog toga plan je ono što je veoma bitno u kretanju ka ovako velikim ciljevima. Koraci koji se preduzimaju u tom procesu su veoma pozitivni, i ukoliko se nastavi ovim tempom, samo članstvo je neminovnost. Poštovanje i uklapanje u pravila Alijanse je vjerovatno i jedan od težih dijelova puta, ali kako se iz samog članstva mogu izvući mnoge koristi onda se za to vrijedi potruditi. Ipak, ono na što prije svega treba obratiti pažnju su interesi samih građana. Jednostavno, treba promijeniti paradigmu građana i podići njihovu svijest o NATO Alijansi. To je, čini se, i najteži zadatak crnogorske vlasti, ali ne samo njih već i svih onih koji su već shvatili NATO kao potrebu i šansu za prosperitet. Takođe, treba uzeti u obzir da je skuplje održavati cijele vojne, obavještajne i bezbjedonosne infrastrukture (jednom riječju biti neutralan) nego ući u savez i postati dio već razrađenog i provjerenog sistema.

Garancija za mir i šansa za prosperitet su ono što je potrebno Crnoj Gori. A da bi to dobili, potrebno je da se što prije stvore valjani uslovi za pridruživanje Alijansi. Na taj način Crna Gora će kreirati razvojnu politiku koja će važiti i biti pozitivna u dugom roku. Svakako, ovo je šansa koju Crna Gora i njeni građani moraju iskoristiti, a članstvo je samo jedan od koraka ka uspjehu i boljoj budućnosti.